

Tartu maakonna toiduvaldkonna taustauuring ja integreeritud toidustrateegia koostamine

Fookusgrupi intervjuu: teadus- ja arendusorganisatsioonid
14. aprill 2021, kl 13.00-15.00

Osalejad:

- Lea Saul, Tartumaa Omavalitsuse Liit
- Ingrid Hunt, Tartu Teaduspark
- Juta Kuhlberg, Tartu Loomemajanduskeskus
- Elo Mets, Tartu Ärinõuandla
- Andre Veskioja, Eesti Taimekasvatuse Instituut
- Mihkel Zilmer, Tartu Ülikool
- Sven Tobreluts, Tartumaa Omavalitsuste Liit
- Kersti Aro, Eesti Maaülikool
- Marilyn Kroon, Tartu Linnavalitus
- Kristiina Tammets, Tartumaa Arendusselts
- Mihkel Laan, OÜ Cumulus Consulting

MEMO

Kristiina Tammets andis ülevaate toiduvaldkonna koostööprojektist ja planeeritud tegevustest, Mihkel Laan toiduvaldkonna uuringu ja toidustrateegia koostamise plaanist (vt lisatud slaidid).

Fookusgrupi raames käsitletud küsimused:

1. Millised on tänased kitsaskohad toiduvaldkonnas, mida maakondlik võrgustik saaks ühiselt lahendada?
2. Millised on valdkonna tänased tugevused Tartumaal, mida saaks ühiselt paremini "ära kasutada"?
3. Millised on ootused toiduvaldkonnale ja -võrgustikule Tartumaal? Mida on vaja teha arenguhüppeks? Mida tuleks kindlasti ühiselt ette võtta? Millele peaks võrgustik eelkõige keskenduma?
4. Millist rolli võiksid teadus- ja arendusorganisatsioonid maakondlikus toiduvõrgustikus täita?
5. Millised on head näiteid mujalt Eestist ja maailmast?
6. Korralduslikud küsimused: valmisolek osaleda toiduvaldkonna koostöögrupi moodustamisel; ettepanekud protsessi kohta jms

I Aruteluring: hetkeolukord

GRUPP I:

I Millised on tänased kitsaskohad toiduvaldkonnas, mida maakondlik võrgustik saaks ühiselt lahendada?

1. Väikesed tegijad, puudub turujõud, ühistegevuse puudumine
2. Koolitada, kuidas lahendada kitsaskohtasid tootmises, tarneahelas
3. Koolide, lasteadeade toitlustaja leidmisel hankes tingimuseks kohalike toorme kasutus
4. Tartumaa toidutraditsioonid määrtlemata
5. Toidujäätmete kasutus, sh erimõõduliste aedviljade ära kasutamine; ninast-sabani kasutus
6. Kohaliku tooraine kvaliteedi ja kvantiteedi ebahühtlus

II Millised on valdkonna tänased tugevused Tartumaal, mida saaks ühiselt paremini "ära kasutada"?

1. Kampaania korras tehtud ettevõtmised, nii Tartu linnas kui maakonnas, veelgi enam laiendada üle maakonna - Maitsev Tartu, Tartu Veinifestival, erinevad kohvikute päevad Tartu maakonnas + üle-Eestilised (avatud talude päevad)
2. VÕIMALUS: lasteadegea, koolidega lepingud, et teatud osakaal kasutatavast toorainest peab olema kohalikust piirkonnast
3. Teadus-arenduseks Tartumaal head võimalused, sh läbi üikoolide, teaduspargi, muude teadusasutuste (BioCC)
4. Kohaliku toidutoorme olmasolu (piim, marjad, kala) + kohalik toidutööstus (Viinamärdi, Andre, Nõos väike kommivabrik ? Valio, Estover, Salvest, Nõo Lihatööstus)

GRUPP II:

I Millised on tänased kitsaskohad toiduvaldkonnas, mida maakondlik võrgustik saaks ühiselt lahendada?

1. Küsimus - kas Tartumaa tootjad katavad ära Tartumaa toidu tarbimise?
2. Küsimus 2 - kas Tartumaa toidutootjad kataks ära põhitoiduainete vajaduse, nišid?
3. Rohetemaatika - kasvuhoonegaasid - 7 sorti - kas on kokku arvatud Tartumaa tootjate poolt, kui palju nemad panustavad kõigi kasvuhoonegaaside tootmisesse, see tuleb jagada toiduainete hulgaga (nt kui palju kasvuhoonegaase kulutatakse nt 1 muna tootmiseks, muna sisuline jälajalg on oluliselt väiksem kui külmutatud aedviljal)
4. Äärmiselt tugevalt oleks vaja panustada kalale - kaks järve, mis on kala absoluutne väärtus? Rasvhapped on väga olulised, mis tulevad kalast! Oleme mõtlemises sammu ees võrreldes Euroopaga.
5. Toidu raiskamise ja toidujäätmete vältimine tuleb tõsta fookusesse.
6. Suure pildi loomine on oluline.
7. Meditsiinilised kulutused, mis on seotud toidumüütidega.
8. Toidutoodete rikastamine on oluline - BioCC ja ülikool. Väiketootjatele toodete rikastamine koostöös ülikoolidega, et saaksid tutvuda võimalustega - see ei ole alati kallis. Mul on tore juust, aga mida saaks veel sinna juurde teha!
9. Ürituste ja võrgustike arendamise poolel arenguruum

II Millised on valdkonna tänased tugevused Tartumaal, mida saaks ühiselt paremini "ära kasutada"?

1. Tartumaa võrgustiku tegevused - Sibulatee, kalafestivalid jt, see kõik on reaalsesse ellu mineku aluseks
2. Tartumaa suurus ja elanike arv on väga hea mudeldamiseks, linn ja tagamaa - suur oma turg olemas!
3. On hulk optimistlikke inimesi, kes tahavad ära teha midagi!
4. Kullervõimekus toidu kohaletoomisel, varustamisvõimekus - see jääb
5. Kalatootmise traditsioonid - Ulila, Ilmatsalu - kas saaks neid üles arendada uuesti
6. Mullaboniteet on väga hea Tartumaal, üks esimesi
7. Koostööüritused - Maitsev Tartu juba 7 aastat, võrgustiku mõttes liidame ettevõtjaid, koostegemist väärtustatakse, see jõud on suur
8. Toiduarendus ja innovatsioon

II Aruteluring: lahendused, fookused

GRUPP I:

I Millised on ootused toiduvaldkonnale ja -võrgustikule Tartumaal? Mida on vaja teha arenguhüppeks? Mida tuleks kindlasti ühiselt ette võtta? Millele peaks võrgustik eelkõige keskenduma?

1. Kus võrgustik asetseb - platvorm, ühine kommunikatsiooniring, valdkonnaülene võrgustik.
2. Kohalik tooraine - arenguhüpe, kui suudaks kohalikku toorainet rohkem kasutusse võtta - kasvatada, väärindada, tootjate list, keda toitlustajad saaksid kasutada.
3. Tootearendus ja innovatsioon, info koondamine, suundade näitamine tootearendusele, uuringud, mida üksikud ettevõtjad ei suuda ise teha, valdkonnaülesed uuringud, ühine tegemine, rahastuse otsimine.
4. Turundus - koordineeritud kampaania, tõsta kõike head rohkem esile, #tartumaine
5. Mahe ja rohe - väärtustatakse järjest rohkem, seda tuleks arvestada
6. Kohalike tootjate koostöö suurtootjaga, uute turustuskanalite avamine
7. Laste toitlustamine - ei tehta hulgihankeid, lapsed saaksid kohalikku
8. MEM - kaasata protsessi, veterinaar- ja toiduamet

II Millist rolli võiks teadus- ja arendusorganisatsioonid maakondlikus toiduvõrgustikus täita?

1. Toodetel lisandväärtuse loomisel - koostöö ülikoolidega, BioCCga, seadmed olemas
2. Ärimudelite loomine, näha koostöövõimalusi - ettevõtjate nõustamine
3. Toidu teemaline hübriidhakatoni Tartus Maaülikooli, POLLi ja BioCC - ettevõtjatele ja üliõpilastele, kõigile avatud
4. LMK, Köömen toidukoolitused - ärimudel - teevad toitu ja pakuvad Woltiga selle toidu koju toomist
5. OTTide elushoidmine, mingid uued nipid, nt tehnoloogia, IT poolt juurde tuua, innovaatilist turundust
6. Kogu info digitaliseeritud - tootjad, tarbijad, töötajad
7. Ekspordivõimaluste kaardistamine ja kanalite leidmine
8. Kõik tugiorganisatsioonid koos arendavad teemat

GRUPP II:

I Millised on ootused toiduvaldkonnale ja -võrgustikule Tartumaal? Mida on vaja teha arenguhüppeks? Mida tuleks kindlasti ühiselt ette võtta? Millele peaks võrgustik eelkõige keskenduma?

1. Toidu tarneahela arendamine/ lühendamine - kohalik toit tartumaalaste toidulauale
2. Kohaliku toidu propageerimine; Tartumaa toidutootjate, -pakkujate bränd; kaubanduskettidesse Tartumaa väiketootjate riul ??.
3. Sisevarustatuse taseme kasvatamine
4. Pärandkultuuri arendamine, sh kohalikud sordid
5. Ühistegevusele kaasa aitamine

II Millist rolli võiks teadus- ja arendusorganisatsioonid maakondlikus toiduvõrgustikus täita?

1. Koolitus, nõuanne, head praktikad
2. Ühistegevuste edendamine/ kaasa aitamine
3. Maakondliku brändi loomine, arendamine
4. Väiketootjate, -pakkujate teadustegevusse kaasamine - hakatonid ?

III Muud küsimused

I Millised on head näiteid mujalt Eestist ja maailmast?

- Hollandi näide (ebastandardse toore väärimine, vt SEI seminar);
- Tartu Teaduspark: toiduprojekti näide (Irimaa)
- Eesti võrgustikud: Uma Mekk; Põlvamaa roheline märk; Saaremaa; Setomaa

II Valmisolek osaleda toiduvõrgustikus:

- kõik osalejad on valmis ka edaspidi kaasa lööma, eelkõige nendes osades, mis puudutavad osalejate kompetentse (oluline on fookus).

Memo koostas:

Mihkel Laan
OÜ Cumulus Consulting
mihkel.laan@cumulus.ee
5297984